

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่จัดว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทย เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้เข้าสู่ประเทศได้เป็นจำนวนมากและยังสามารถกระจายรายได้ไปยังส่วนภูมิภาคต่างๆ ทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปตามแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งรายได้เหล่านั้นจะมีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศให้เพิ่มขึ้น และยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจต่อเนื่อง อาทิ เช่น ธุรกิจที่พัก ภัตตาคารร้านอาหาร ร้านกาแฟ ธุรกิจนำเที่ยว ร้านจำหน่ายของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง ซึ่งการลงทุนธุรกิจเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการต่างๆ เพื่อจัดจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว โดยจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ประกอบการและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ อีกทั้งก่อให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้ไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ รวมถึงการสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี นอกจากนี้การท่องเที่ยวจะมีส่วนช่วยทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคมและปัญหาทางเศรษฐกิจ

เชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคเหนือ โดยมีพื้นที่ 20,107 ตารางกิโลเมตร เขตการปกครอง 25 อำเภอ โดยในปี 2554 มีประชากรรวมประมาณ 1,708,564 คน รายได้ต่อหัวเฉลี่ย 82,752 บาท/คน/ปี ซึ่งถือเป็นอันดับ 3 ของภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ยังเป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่จัดว่ามีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ป่า ภูเขา ถ้ำ และน้ำตก แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม เช่น วัดต่างๆที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์แสดงศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอื่นๆ อาทิเช่น สวนสัตว์เชียงใหม่ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี รวมถึงแหล่งซื้อขายของที่ระลึกอื่นๆ เช่น ถนนคนเดิน ไนท์บาร์ซ่า และตลาดอื่นๆ อีกทั้งยังมีกิจกรรมท่องเที่ยวอื่นๆอีกมากมาย เช่น การปีนเขา การขี่ช้าง การล่องแก่ง เป็นต้น โดยรูปแบบการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ถือได้ว่าการท่องเที่ยวแทบจะทุกรูปแบบของประเภทการท่องเที่ยว เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งด้านประเพณีวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวจึงได้เริ่มวางตัวเป็นนครสร้างสรรค์ อีกทั้งจังหวัดเชียงใหม่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือ ซึ่งภูมิอากาศเย็น ภูมิประเทศสวยงามอุดมไปด้วยป่าเขาและดอกไม้มีนานาชนิด ทำให้คนเหนือมีลักษณะใจดี ใจเย็น จิตใจอบอุ่นอารี งานด้านศิลปหัตถกรรมหลายชนิดจึงเกิดขึ้นที่ภูมิภาคนี้

อาชีพส่วนใหญ่ยังคงเป็นด้านเกษตรกรรม รองลงมาคือ อาชีพด้านอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมตามลำดับ (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ.2554

| ข้อมูล | รายละเอียด |
|--|----------------------|
| พื้นที่ | 20,107 ตารางกิโลเมตร |
| เขตการปกครอง | 25 อำเภอ |
| ประชากร | 1,708,564 คน |
| รายได้ต่อหัวเฉลี่ย | 82,752 บาท/คน/ปี |
| สถานที่ท่องเที่ยว | |
| - ทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย เป็นต้น | 86 แห่ง |
| - ทางศาสนาและวัฒนธรรม เช่น วัดเจดีย์หลวง เวียงกุมกาม เป็นต้น | 439 แห่ง |
| - อื่นๆ เช่น สวนสัตว์เชียงใหม่ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เป็นต้น | 350 แห่ง |

ที่มา : สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่ (2554)

เมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในปี 2546 มีจำนวน 1.92 ล้านคน เพิ่มขึ้นเป็น 3.54 ล้านคนในปี 2549 และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี 2550 และปี 2551 ต่อมาปี 2552 จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงเป็น 3.10 ล้านคน เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศ โดยในปี 2553 เพิ่มขึ้นเป็น 3.45 ล้านคน ส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่มีรายได้เพิ่มขึ้นจาก 18,860.03 ล้านบาท ในปี 2546 เป็น 19,085 ล้านบาทในปี 2549 โดยถือได้ว่าจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพและประสิทธิภาพในด้านการท่องเที่ยวระดับประเทศและระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นช่วงเดียวกันกับงานมหกรรมพืชสวนโลก โดยการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้กับประชากรในพื้นที่ได้เป็นจำนวนมาก และมีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุดถึง 63.87 ในปี 2550 และ ปี 2551 รายได้อย่างการท่องเที่ยวยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2552 จังหวัดเชียงใหม่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การเมืองภายในประเทศ มีการก่อความไม่สงบและการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ทำให้สร้างความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่

โดยสัดส่วนการเปลี่ยนแปลง ลดลงอย่างมากถึง -19.28 และในปี 2553 จังหวัดเชียงใหม่มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวน 20,975.55 ล้านบาท โดยนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ มีความต้องการที่จะมาเที่ยวชมวัฒนธรรมและสัมผัสธรรมชาติที่สวยงามของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะเห็นว่าการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจหลักของจังหวัดเชียงใหม่ที่สามารถสร้างรายได้จำนวนมากให้แก่ผู้ประกอบการและสร้างความเจริญแก่จังหวัดเชียงใหม่ (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2 จำนวนและรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2546-2553

| ข้อมูล | 2546 | 2547 | 2548 | 2549 | 2550 | 2551 | 2552 | 2553 |
|----------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| นักท่องเที่ยวชาวไทย | | | | | | | | |
| จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย (คน) | 1,922,059 | 2,101,099 | 2,160,142 | 3,539,772 | 3,601,727 | 3,842,549 | 3,101,790 | 3,345,629 |
| % การเปลี่ยนแปลง | - | 9.32 | 2.81 | 63.87 | 1.75 | 6.69 | -19.28 | 7.86 |
| รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท) | 18,860.03 | 20,831.85 | 12,187.18 | 19,085.64 | 20,777.66 | 22,928.84 | 19,112.02 | 20,975.55 |
| % การเปลี่ยนแปลง | - | 10.46 | -41.50 | 56.60 | 8.87 | 10.35 | -41.15 | 9.75 |

ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่ (2553)

จากข้อมูลสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในปี 2553 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวน 3,345,629 คน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวซ้ำถึงร้อยละ 58.27 ของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ หรือคิดเป็นจำนวน 1,949,499 คน โดยเป็น นักท่องเที่ยวจากภาคเหนือมากที่สุดถึง ร้อยละ 44.35 รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร ภาคอีสาน ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคใต้ และภาคตะวันออก ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่เมื่อมาเที่ยวแล้วก็อยากกลับมาเที่ยวซ้ำอีก เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นแหล่งที่มีศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย ซึ่งเหมาะแก่การมาเที่ยวพักผ่อนของเหล่านักท่องเที่ยว (ตารางที่ 1.3)

ตารางที่ 1.3 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวซ้ำในจังหวัดเชียงใหม่ในปี 2553 โดยจำแนกตามภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว

| ภูมิลำเนา | จำนวน (คน) | ร้อยละ |
|---------------|------------|--------|
| ภาคเหนือ | 864,603 | 44.35 |
| กรุงเทพมหานคร | 453,453 | 23.26 |
| ภาคอีสาน | 188,712 | 9.68 |
| ภาคกลาง | 166,682 | 8.55 |
| ภาคตะวันตก | 101,179 | 5.19 |
| ภาคใต้ | 97,085 | 4.98 |
| ภาคตะวันออก | 77,785 | 4.00 |
| รวม | 1,949,499 | 100 |

ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่ (2553)

งานการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่อนข้างน้อยโดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ มีแผนงานการศึกษาของ ยูทง รวมสุข(2549) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมการเดินทางและความพึงพอใจในคุณภาพบริการทางการท่องเที่ยว ในการพยากรณ์ความตั้งใจกลับมาเที่ยวจังหวัดภูเก็ตซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย และงานการศึกษาของเจษฎา สุทธิอุดม(2552) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการกลับมาเที่ยวเกาะช้างซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนงานการศึกษาเกี่ยวกับการเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติมีของ สวรรรยา วัฒนศิริเสรีกุล(2554) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาเที่ยวประเทศไทยซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ดังนั้นในที่นี้จะทำการศึกษาปัจจัยและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเที่ยวซ้ำในจังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวซ้ำในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษาดังนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานราชการ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือหน่วยงานเอกชนและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลที่เดินทางจากที่พักอาศัยของตนและมาพักแรม ณ สถานที่ใด
สถานที่หนึ่งอย่างน้อย 24 ชั่วโมง ด้วยความสมัครใจ โดยวัตถุประสงค์มิใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือ
หารายได้



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved